

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Факультет обліку та фінансів

Жуковська Анна Володимирівна

УДК 657

МЕТОДИКА Й ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА
АУДИТ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Автореферат
дипломної роботи на здобуття
ступеня вищої освіти магістр

Полтава 2018

Дипломною роботою є рукопис

Робота виконана в Полтавській державній аграрній академії на кафедрі організації обліку та аудиту факультету обліку та фінансів

Науковий керівник

кандидат економічних наук, доцент
Дугар Тетяна Євгеніївна,
Полтавська державна аграрна академія
доцент кафедри організації обліку та аудиту

Рецензент

кандидат економічних наук, доцент
Яловега Людмила Василівна,
Полтавська державна аграрна академія
доцент кафедри бухгалтерського обліку

Захист відбудеться «19» грудня 2018 р. о 9,30 годині на засіданні Екзаменаційної комісії у ПДАА за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3, навчальний корпус 4, аудиторія 434

*Відповідальний за
нормо-контроль*

С. В. Тютюнник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Однією з визначальних складових економічної системи держави є податкова система. Існування та виконання державою своїх функцій можливе при відповідному фінансовому забезпеченні, що створюється завдяки функціонуванню податкової системи. Завдяки податкам у держави є можливість накопичувати матеріально-фінансові ресурси, які необхідні для її функціонування: управління суспільними справами, вирішення різноманітних соціальних проблем, питань духовного і культурного життя, оборони країни. Управління податковою сферою є складним процесом.

Оскільки ефективність податкових відносин держави з платниками податків у вирішальній мірі залежить від гармонізації їх інтересів, то взаємовідносини підприємства з бюджетом становлять важливу область наукових досліджень. А тому постановка обліку розрахунків з бюджетом на підприємстві відіграє одну з головних ролей в інформаційному забезпеченні цих взаємовідносин, а належна організація обліку є запорукою достовірності економічної інформації.

Перед податковою системою постають пріоритети забезпечення достатнього обсягу податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів та гарантій громадянам достатнього життєвого рівня. Вплив податкової системи на здатність сільськогосподарських підприємств забезпечити відтворення капіталу і своєчасно проводити розрахунки з бюджетом є одним із напрямів досліджень щодо забезпечення сталого розвитку галузі. У цій системі важливе місце належить обліку і аудиту за достовірністю облікових даних розрахунків з бюджетом за податком на прибуток.

Дохід є однією з найзначніших категорій у теорії оподаткування та податковому законодавстві. Оскільки в ринковій економіці будь-яку економічну одиницю можна подати у вартісному вигляді, а також у вигляді еквівалента грошового потоку або запасу багатства, то дохід виступає одним із основних об'єктів оподаткування.

Найбільш вагомим у системі прямого оподаткування в Україні виступає податок на прибуток підприємств. Його вплив на реальний рівень життя має істотну економічну і соціальну значимість. Але податкова система України ніколи не відзначалась високою ефективністю. Попри неодноразові спроби реформування цей основний механізм фінансового впливу на соціально-економічний розвиток країни залишається недосконалим.

Особлива увага була зосереджена на працях політичних діячів, вчених, економістів, які займалися дослідженням різноаспектних проблем податкової політики, зокрема, Жук В. М., Труш Л. В., Вишневського В. П., Вишневської М. К., Гега П. Т., Долі Л. М., Гетьмана В. П., Килимника Ю. В., Дикань Л. В., Д'яконової І. І., Федосова В. М., Опаріна В. М. та ін.

Чинні підходи до політики оподаткування не забезпечують адекватного здійснення фіскальної, регуляторної, розподільчої, стимулюючої та контрольної функцій податків. Державний бюджет регулярно відчуває дефіцит коштів. Податкові надходження до скарбниці не відзначаються стабільністю,

тому система оподаткування прибутку підприємств постійно вдосконалюється, змінюється та перетворюється. Адже її елементи повинні відповідати сучасним принципам оподаткування, визначеним цілям економічної політики.

Реформування справляння прямих податків на основі побудови більш досконалого механізму контролю з боку фіскальних органів є важливою складовою податкової реформи в Україні. Формування системи електронної звітності податків в нашій країні має враховувати міжнародний досвід країн з розвинутою ринковою економікою, відповідати соціально-економічній ситуації в країні, поєднуватися з макроекономічної фінансовою політикою і стратегією соціально-орієнтованого економічного зростання.

Зв'язок робіт із науковими програмами, планами, темами. Магістерська робота виконана в межах програми науково-дослідних робіт кафедри організації обліку та аудиту за темою: «Науково-методичні засади розвитку обліку та аудиту в умовах євроінтеграційних процесів».

Мета і завдання дослідження – розробка та обґрунтування теоретичних і практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики та організації обліку розрахунків з бюджетом за податком на прибуток. Мета дослідження обумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- розкрити сутність і зміст обліку розрахунків підприємств за єдиним фіксованим сільськогосподарським податком;
- вивчити і виявити особливості розрахунків за податком на прибуток підприємства;
- встановити стан облікової політики підприємства по розрахунках з бюджетом;
- дослідити методику та техніку аудиту та податкового контролю розрахунків за податками і платежами підприємства.

Об'єкт і предмет дослідження є облікові процедури відображення господарських операцій щодо розрахунків з бюджетом та формування даних звітності за податком на прибуток та єдиному податку в сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю «Василівське» Полтавського району Полтавської області. Предметом дослідження є теоретико-методичні засади основ оподаткування прибутку підприємств, а також діюча практика методики формування податкової звітності та особливості обліку розрахунків з бюджетом за прямими податками.

Методи дослідження. Магістерську роботу виконано із застосуванням загальнонаукових методів і специфічних прийомів. При проведенні дослідження використовувалися: історичний та логічний аналіз – для розгляду теоретичних основ і тенденцій розвитку обліку та аудиту; діалектичний метод пізнання – для уточнення сутності прибутку, як економічної категорії; методи синтезу, індукції, дедукції та системного аналізу – для дослідження загальних тенденцій розвитку обліку і аудиту фінансових результатів; методи теоретичного узагальнення, групування і порівняння – для вдосконалення класифікації доходів; метод спостереження – для вивчення стану обліку фінансових результатів.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів з питань обліку та аудиту, управління, організації обліку, економічної теорії, періодична література, статистична інформація, матеріали науково-практичних конференцій, Інтернет-ресурси, дані бухгалтерського обліку та звітності підприємства.

Наукова новизна. Новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики й організації бухгалтерського обліку та аудит оподаткування прибутку на підприємствах.

Наукову новизну дослідження визначають такі основні його результати:
обґрунтовано:

- запропоновано удосконалити структуру плану внутрішніх перевірок по підприємству для регулювання в майбутньому податкових перевірок, розробити графік сплати та подання звітності за податками і платежами;

- запропоновано удосконалити структуру Наказу про облікову політику, яка буде підтверджувати достовірність, надійність та повноту інформаційного забезпечення діяльності підприємства.

набули подальшого розвитку:

- одержали подальший розвиток підходи до запровадження змін в податковій декларації з податку на прибуток, що підвищать оперативність обробки облікової інформації та ефективність її використання в управлінні сільськогосподарськими підприємствами;

- процедури аудиту розрахунків з бюджетом, через розробку та узагальнення робочих документів аудитора, на етапі контрольної-аналітичної роботи в ході Податкового аудиту фіскальними органами держави для підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні основних положень дипломної роботи в практику господарювання сільськогосподарських підприємств, що дасть змогу суттєво прискорити розрахунок по податку на прибуток, внести пропозиції щодо звільнення від податку певних виробників сільськогосподарської продукції.

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Публікації. Основні положення, ідеї та результати дипломного дослідження опубліковані в збірнику наукових праць за результатами наукової роботи факультету обліку та фінансів: «Особливості аудиту розрахунків з бюджетом підприємства /А. В. Фисун, С. О. Кашуба // Економіка і підприємництво : організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу [Текст] : зб. наук. пр. / Вип. 18 Том 1. – Полтава, 2018. – С. 107-110.

Апробація результатів магістерської роботи. Підсумки наукового дослідження доповідались, обговорювались автором й одержали схвалення на засіданні кафедри організації обліку та аудиту Полтавської державної аграрної

академії і на студентській науковій конференції з назвою тез: Фисун А. В. Податковий аудит – процесуальні дії контролюючих органів // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції : «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю», 26 жовтня 2017 р. – Полтава : ПДАА, 2017. – С. 278-280.

Реформування податкової системи має відбуватися в комплексі з реформуванням усього податкового навантаження, регресивної шкали на доходи, для того щоб отримати оптимальне податкове навантаження й повну легалізацію доходів громадян та оподаткування прибутком підприємств.

Структура та обсяг магістерської роботи. Робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Її зміст викладено на 107 сторінках друкованого тексту. Робота містить 8 рисунків, 12 таблиць, 16 додатків. Список використаних джерел містить 77 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, визначено мету, основні завдання, предмет та об'єкт дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих наукових результатів, наведені дані про апробацію одержаних результатів.

У першому розділі **«Теоретичні аспекти обліку і оподаткування сільськогосподарських підприємств»** проведено дослідження теоретичних засад податків, як економічної категорії, досліджено формування оптимальної бази оподаткування податків для підприємств певного виду діяльності, визначено методика та інформаційне забезпечення аудиту розрахунків з бюджетом за податками й платежами.

Податкова система – це сукупність установлених у країні податків і обов'язкових платежів податкового характеру та механізму їх справляння. Паралельно з поняттям «податкова система» досить часто використовується термін «система оподаткування». В літературі ці поняття вживаються як синоніми, що на нашу думку не є правильно, оскільки податкова система – це сукупність податків, а оподаткування – це процес установлення і справляння податків. Тобто система оподаткування характеризується її елементами – платник, об'єкт оподаткування, ставка тощо – та механізмом обчислення і сплати податків.

Податки являють собою обов'язкові платежі, що стягуються центральними та місцевими органами державної влади з юридичних і фізичних осіб і поступають до бюджетів різних рівнів. Існування податків економічно виправдане, оскільки виправдане існування держави. Класифікація податків має велике значення для сільськогосподарського підприємства, так як в більшості випадків це пільговий платник податків.

Прямі податки встановлюються відносно платників. Їх розмір залежить від розміру об'єкта оподаткування. Кінцевим платником прямих податків є той, хто одержує дохід, володіє майном. До прямих податків належать всі прибуткові та майнові податки. Вони встановлюються на дохід або майно

платника податків і сприяють такому розподілу податкового тягаря, при якому більше податків платить той, хто має більш високі доходи та більше майна.

Податок на прибуток широко застосовується в практиці оподаткування у країнах з ринковою економікою і відіграє важливу роль у розвитку держави. Податок на прибуток дозволяє державі активно впливати на економічні процеси за допомогою успішного застосування податкових важелів. Цей податок досить ефективно використовується при регулюванні інвестиційної активності, розвитку малого бізнесу, залучення в країну іноземного капіталу шляхом надання державою різних пільг і встановлення податкових ставок.

Основні ставки та об'єкти оподаткування прибутку підприємств в історичному ракурсі 1991-2018 рр., подано в табл. 1.

Таблиця 1

**Оподаткування підприємств в Україні за податком на прибуток,
в 1991 –2018 рр.**

Роки	Об'єкт оподаткування	Ставка податку, %
1991	Балансовий прибуток	35
1992	Валовий прибуток	18
1993 (I квартал)	Балансовий прибуток	30
1993 (II-IV квартал)	Валовий прибуток	18
1994	Валовий прибуток	22
1995	Балансовий прибуток	30
1997	Балансовий прибуток	30
2000	Балансовий прибуток	30
2003	Балансовий прибуток	30
2004	Балансовий прибуток	25
2006 – I квартал 2011	Балансовий прибуток	25
2011 (II-IV квартал)	Балансовий прибуток	23
2012	Балансовий прибуток	21
2013	Балансовий прибуток	19
2014-2018	Балансовий прибуток	18

Податковий кодекс України надає інформацію про визначення, порядок визнання, оцінку податків підприємства. Оптимальна податкова система в Україні має відповідати таким принципам:

- економічна ефективність;
- адміністративна простота;
- гнучкість;
- політична відповідальність.

В умовах ґрунтовних операцій з податку на прибуток, виникають

розбіжності, які називаються податкові різниці даних бухгалтерського та податкового обліку підприємства (табл. 2).

Таблиця 2

**Податкові різниці для платників податку на прибуток, згідно норм
Податкового кодексу України**

Групи операцій	Назви операцій, що призводять до виникнення податкових різниць	Статті ПКУ, що визначають дані операції
1.	Різниці, що виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів	ст. 138 ПКУ
2.	Різниці, що виникають при формуванні резервів (забезпечень)	ст. 139 ПКУ
3.	Різниці, що виникають при здійсненні фінансових операцій	ст. 140 ПКУ
4.	Різниці, що виникають при здійсненні окремих видів діяльності і операцій	ст. 141 ПКУ

Єдиний податок – це податок, який сплачується фізичними особами - підприємцями та юридичними особами, які перебувають на спрощеній системі оподаткування.

Податок на доходи фізичних осіб є одним з найвагоміших податків, який виконує важливу соціальну функцію. Необхідність ПДФО зумовлена його фіскальним значенням. Він регулює грошові кошти (доходи) населення, стимулює використання робочої сили.

Оподаткування доходів громадян та прибуткове оподаткування виникли задовго до оподаткування юридичних осіб. В Україні цей податок пройшов довгу історію трансформацій та перетворень. Для наповнення пустої державної скарбниці в нашій країні було апробовано і прогресивну, і пропорційну системи оподаткування громадян, але пошуки найоптимальнішого варіанту і досі не закінчились.

Постійна зміна об'єкта оподаткування призвела до того, що на підприємствах вели два види обліку: бухгалтерський та податковий, що значно ускладнило життя бухгалтерів. Зміни в законодавстві призвели до того, що важливішим ставав податковий облік. За даними бухгалтерського обліку неможливо було визначити об'єкт оподаткування для жодного податку чи збору. Крім того, за неналежне ведення податкового обліку накладались значні штрафи, та поступово два види обліку звели в один. У 2015 р. зміни до Податкового кодексу привели до того, що об'єкт оподаткування податком на прибуток формується в системі бухгалтерського обліку.

У другому розділі «**Фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства**» з'ясовано ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства.

СТОВ «Василівське» засноване на основі Цивільного та Господарського кодексів України, Закону України «Про господарські товариства», «Про власність» та іншого чинного законодавства України для здійснення підприємницької діяльності та отримання прибутку на основі повного господарського розрахунку, самофінансування та самокупності.

Проведено аналіз формування, структури та динаміки показників фінансових результатів діяльності підприємства.

Провівши аналіз майна підприємства необхідно зазначити наступне, в 2017 році порівняно з 2015 роком загальна вартість майна підприємства збільшилася на 2 млн 323 тис. грн або на 52,2 %, що є позитивним фактором. Необоротні активи підприємства представлені виключно основними засобами, вартість яких станом на кінець 2017 року склала 1 млн 269 тис. грн. При цьому необоротні активи зменшилися на 26 тис. грн, або на 2,0 % а оборотні активи зросли на 2 млн 349 тис. грн. або 74,4 %, з них запаси зросли на 1 млн 682 тис. грн. (86,5 %), поточна дебіторська заборгованість на 1 млн 65 тис. грн (у 10,4 рази) та грошові кошти зменшилися на 398 тис. грн (36,5 %). Випереджаюче зростання вартості оборотних активів порівняно з вартістю майна обумовило зростання їх частки у валюті балансу на 10,3 в.п. і станом на кінець 2017 року становило 81,3 %. Відповідно частка необоротних активів у майні станом на кінець 2017 року склала 18,7 %.

Структуру та динаміку джерел формування майна на даному підприємстві можна проаналізувати на основі даних фінансової звітності (додатки) за допомогою табл. 3.

Таблиця 3

**Динаміка та структура джерел капіталу СТОВ «Василівське»
за 2015-2017 рр.**

Види пасивів (джерел формування капіталу)	2015 р.		2016 р.		2017 р.		Зміни 2017 р. до 2015 р., (+, -)		
	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	суми, тис. грн	частки, в.п.	у %
Джерела формування капіталу - всього	4454	100,0	5045	100,0	6777	100,0	+2323	-	+52,2
1. Власний капітал	3779	84,8	4308	85,4	4977	73,4	+1198	-11,4	+31,7
1.1. Зареєстрований капітал	50	1,1	50	1,0	50	0,7	-	-0,4	-
1.2. Нерозподілений прибуток	3342	75,0	3871	76,7	4540	67,0	+1198	-8,0	+35,8
2. Зобов'язання і забезпечення	675	15,2	737	14,6	1800	26,6	+1125	+11,4	у 2,7 р.б.
2.1. Поточні зобов'язання і забезпечення	675	15,2	737	14,6	1800	26,6	+1125	+11,4	у 2,7 р.б.
2.1.1. Поточна кредиторська заборгованість	210	4,7	208	4,1	1017	15,0	+807	+10,3	у 4,8 р.б.

Провівши аналіз джерел формування майна підприємства слід зазначити, що сума капіталу підприємства в порівнянні з 2015 роком зросла на 2 млн 232 тис. грн або на 52,2 %, при цьому власний капітал зріс на 1 млн 198 тис. грн (31,7 %), а

зобов'язання і забезпечення зросли на 1 млн 125 тис. грн, або у 2,7 рази. Така динаміка власного капіталу та зобов'язань обумовила зниження частки власного капіталу на 11,4 в.п. і станом на кінець 2017 року вона склала 73,4 %, що є ознакою зростання залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Серед зобов'язань найбільш істотне зростання мали поточні зобов'язання і забезпечення, які за період дослідження зросли на 1 млн 125 тис. грн.

Виконані розрахунки свідчать про середній рівень фінансової стійкості підприємства за показниками структури джерел формування капіталу. Так, фактичне значення коефіцієнта автономії вказує на те, що на кінець 2017 року питома вага власного капіталу у валюті балансу становить 73,4 %. Це на 11,4 пунктів менше порівняно з 2015 роком. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу відповідно збільшився з 0,152 до 0,266 і свідчить про середній рівень залежності від кредиторів.

Коефіцієнт фінансового ризику як обернений показник до коефіцієнта автономії, збільшився з 0,179 до 0,362 тобто у 2017 році на 1 грн власного капіталу припадає 0,36 грн. загальної вартості пасивів. Значення коефіцієнта фінансової стабільності показує, що в 2017 році власний капітал перевищував обсяг зобов'язань у 2,7 рази. Відповідно до коефіцієнта фінансового ризику в 2015 році на 1 грн. власного капіталу припадає 1,18 грн. зобов'язань, а в 2017 році – 0,36 грн. В цілому динаміка показників таблиці свідчить про незначне зниження рівня фінансової стійкості.

Аналіз ліквідності балансу – це порівняння засобів за активом, згрупованих за ступенем їх ліквідності і розміщених в порядку зменшення ліквідності, з зобов'язаннями за пасивом, згрупованими за строками їх погашення і розміщеними в порядку зростання таких строків, табл. 4.

Таблиця 4

**Показники ліквідності та платоспроможності СТОВ «Василівське»
за 2015-2017 рр.**

Показник	Роки			Нормативне значення	Відхилення 2017 до 2015 (+, -)
	2015	2016	2017		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,616	1,792	0,385	$\geq 0,2$	-1,231
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,784	1,913	1,039	$\geq 0,7$	-0,744
Загальний коефіцієнт ліквідності	4,680	5,119	3,060	$\geq 1,0$	-1,620
Коефіцієнт платоспроможності	1,616	1,792	0,385	$\geq 0,1$	-1,231
Коефіцієнт критичної ліквідності	4,680	5,119	3,060	$\geq 1,0$	-1,620
Коефіцієнт покриття запасів	1,616	1,597	1,514	$\geq 1,0$	-0,101

У 2017 році спостерігається надлишок високоліквідних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань в сумі 324 тис. грн. По середньоліквідних активах у 2017 році виявився надлишок в розмірі 395 тис. грн. Також слід зазначити про надлишок у 2017 році низьколіквідних активів в сумі 3 млн 637 тис. грн. Після проведених розрахунків слід сказати, що за 2015-

2017 роки виконується тільки одна з умов ліквідності балансу тобто баланс не є абсолютно ліквідним але при цьому спостерігається позитивна тенденція.

На протязі досліджуваного періоду коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшився на 1,231, це є негативною тенденцією. Зниження коефіцієнта швидкої ліквідності на 0,744 та загального коефіцієнта ліквідності на 1,620 є негативним, але при цьому у 2017 році їх фактичні значення перевищують нормативний показник. На кінець 2017 року СТОВ «Василівське» має ознаки поточної неплатоспроможності, а динаміка має негативний характер оскільки за досліджуваний період підприємство знизило рівень чистого прибутку на 222 тис. грн. Нормативне значення даного показника знаходиться в межах 100 %. Якщо рівень поточної платіжної готовності менше 100 %, то це свідчить про нестачу грошових коштів, якщо більше 100 % - про їх надлишок.

Ефективність фінансового менеджменту на підприємстві виявляється в тому, щоб на рахунках в банку та в касі грошей було б не менше (але й не більше), ніж потрібно для виконання поточних платежів, а решта їх має бути вкладена в матеріальні та інші ліквідні активи.

Формування на підприємстві облікової політики є відповідальним завданням і полягає, у застосуванні нормативно передбачених принципів ведення бухгалтерського обліку, складання і подання бухгалтерської фінансової звітності, у виборі методів і процедур опрацювання облікової інформації. Тобто вона є основою для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також інформаційною базою системи управління. Документом, в якому фіксується положення облікової політики є Наказ про облікову політику й організацію обліку. Наказ про облікову політику – це внутрішній нормативний документ з організації та порядку ведення обліку на підприємстві.

У третьому розділі «**Організація обліку оподаткування прибутку підприємств**» досліджено організацію бухгалтерської обробки облікової інформації, синтетичний та аналітичний облік розрахунків з бюджетом, складання технологічної картки бухгалтера з обліку розрахунків з бюджетом за податком на прибуток, а також узагальнено досвід автоматизації обліку розрахунків з бюджетом.

Прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення його матеріально-технічної бази, забезпечення всіх форм інвестування. Уся діяльність підприємства спрямується на те, щоб забезпечити зростання прибутку або принаймні стабілізацію його на певному рівні.

Прибуток - це та частина виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу й комерційну діяльність підприємства. Характеризуючи перевищення надходжень над витратами, прибуток виражає мету підприємницької діяльності і береться за головний показник її результативності (ефективності).

Для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються в дохід бюджету призначено рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами». Порядок справляння

таких платежів регулюється чинним законодавством. За кредитом рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами» відображаються нараховані платежі до бюджету, за дебетом - належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання тощо.

Рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами» має такі субрахунки:

641 «Розрахунки за податками»;

642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»;

643 «Податкові зобов'язання»;

644 «Податковий кредит».

На субрахунку 641 «Розрахунки за податками» ведеться облік податків, які нараховуються та сплачуються відповідно до чинного законодавства. Облік розрахунків за податками і платежами треба організувати таким чином, щоб за кожним із них окремо можна було мати дані про нараховані і сплачені суми, заборгованість на кінець місяця. Тому до перших двох субрахунків треба відкрити аналітичні рахунки за назвою податків і платежів.

Слід зазначити, кореспонденція рахунків, за якою відображають нарахування податків, зборів і платежів, залежить від того, за рахунок якого джерела покривають нараховані суми, та від методики обліку витрат виробництва, табл. 5.

Таблиця 5

Типові бухгалтерські проводки по розрахунках з бюджетом за податками і платежами

Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	2	3	4
<i>Зобов'язання з податку на прибуток за перший квартал</i>			
Відображено суму податку за бухгалтерським обліком	98	641	4680,00
Сума відстроченого податкового активу	17	641	520,00
Перераховано до бюджету податку	641	311	5200,00
<i>Зобов'язання з податку на прибуток за другий квартал</i>			
Відображено суму податку за податковим обліком	98	641	3700,00
Відображено відстрочені податкові зобов'язання	98	54	1100,00
Перераховано до бюджету податку	641	311	3700,00
<i>Відображено операції з податку на додану вартість</i>			
Нараховано дохід від реалізації готової продукції	361	701	12600,00
Нараховано ПДВ по події відвантаження готової продукції	701	641	2100,00
Отримано суму грошових коштів за фактично відвантажену продукцію підприємствам	311	361	12600,00
Отримано аванс від покупця в рахунок майбутнього відвантаження готової продукції	311	681	15300,00
Відображені податкові зобов'язання по події попередньої оплати	643	641	2550,00
Нараховано дохід від реалізації товарів	361	702	15300,00
Нараховані зобов'язання з ПДВ	702	643	2550,00

Продовж. табл. 5

1	2	3	4
<i>Відображено податок на доходи фізичних осіб</i>			
Утримання із заробітної плати та інших доходів працівника	661	641	7905,00
Перерахування податку	641	311	7905,00
Відображення суми податкового кредиту з ПДВ:			
а) відображено витрати на проектні, будівельно-монтажні роботи за рахунками підрядчиків, проектних організацій;	152	63	23000,00
б) відображено суму ПДВ	644	63	4600,00
Нарахована сума екологічного податку	91/949	641	2580,90
Нарахована сума рентної плати	23	641	1360,00
Нарахована сума податку на землю	949	641	4500,00

Облік розрахунків за непрямими податками може вестися, як в Журнал-ордері № 3Г с.-г. та відомості аналітичного обліку 3.5 с.-г, так і в оборотно-сальдовій відомості, аналітичній карки рахунка. У журналі № 3Г с.-г. узагальнюється інформація про розрахунки підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства.

Правильність оформлення податкових документів покладена на головного бухгалтера, розроблена схема по узгодженості заповнення реєстрів бухгалтерського обліку для потреб податкового обліку.

На досліджуваному підприємстві своєчасність розрахунків з бюджетом на належному рівні, так як чітко складений «Календар бухгалтера по податках й платежах, які сплачує підприємство». Всі складені примірники податкових декларацій з додатками підписуються відповідальними особами в електронному форматі, та скріплюються печаткою ЕЦП такого платника податку.

На сучасному етапі розвитку економічних відносин звітність розглядають як інформаційну систему, яка формується відповідно до потреб ринкової інфраструктури і є основою при прийнятті обґрунтованих рішень. Вона містить дані, узагальнені в системі фінансового обліку, які надаються зовнішнім користувачам, а також дані внутрішньогосподарського обліку, які закриті для зовнішніх користувачів і є комерційною таємницею, тому необхідно рекомендувати зміни до з податкової звітності із узгодженою структурою, на спрощення. Зменшити кількість додатків до декларації для сільськогосподарських товаровиробників.

Подача до органів податкової звітності здійснюється підприємством через спеціалізовану мережу «m.e.doc», що формує пакети електронної звітності Податкової інспекції міста.

В четвертому розділі «Аудит оподаткування прибутку підприємств» досліджено методику аудиту розрахунків з бюджетом підприємства, мета та завдання аудиторського дослідження, а також узагальнення та оформлення результатів аудиту.

Аудиторська перевірка провадиться з використанням аудиторських стандартів (норм аудиту), розроблених практикою у країнах із розвинутою вільною економікою. Документальне оформлення аудиторської перевірки складається з двох видів документації - робочої та підсумкової. До робочої документації включається інформація, яка на погляд аудитора є важливою для того, щоб правильно виконати аудиторську перевірку і яка має підтвердити висновки та пропозиції в Звіті незалежного аудитора про висловлення думки.

Основні відмінності понять податковий контроль (податковий аудит) та аудит розрахунків за податками й платежами, розкрито в табл. 6.

Таблиця 6

Основні аспекти понять податковий контроль та аудит податків

Ознака	Податковий контроль (податковий аудит)	Аудит розрахунків за податками й платежами
Замовник	Орган Державної фіскальної служби України	Власник, керівник підприємства
Об'єкти	Податковий облік, податкові розрахунки, декларації	Податковий облік, податкові розрахунки, декларації
Правове регулювання	Податковий кодекс України, Закони України, роз'яснення Державної фіскальної служби України	Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, надання впевненості та супутніх послуг
Наявність сертифіката	Не обов'язкова	Обов'язкова
Контроль якості	З боку органів Державної фіскальної служби України	З боку Аудиторської палати України
Мета	виявлення порушень щодо достовірності сум нарахованих податків та платежів за нормами законодавства	Підтвердження достовірності сум нарахованих податків та платежів за нормами законодавства
Витрати на проведення	За рахунок державного бюджету	За власний рахунок підприємства
Рівень відповідальності за порушення	Адміністративна, фінансова, кримінальна	Як виправлення помилки (самостійно платником)
Виправлення зауважень	Обов'язковий характер	Добровільний характер

Послідовність аудиторської перевірки розрахунків за податками й платежами в СТОВ «Василівське» складається з цілого ряду дій:

- збір і аналіз інформації, необхідної для оцінки достовірності бухгалтерського фінансового обліку та фінансової звітності суб'єкта підприємницької діяльності;
- визначення профілю та обсягу діяльності підприємства за установчими документами, за статутом, характером і змістом його роботи;
- планування аудиту і наступний контроль аудиторської перевірки;
- оцінювання внутрішнього аудиторського контролю;
- перевірка аналогічних показників балансу, звіту про фінансові результати, податкових декларацій;
- контроль та аудит відповідності даних фінансової звітності записам в

облікових реєстрах;

- перевірка відповідності даних бухгалтерського фінансового обліку і фінансової звітності вимогам чинного законодавства і нормам облікової політики;
- попередня оцінка повноти і правильності складання балансу та інших форм фінансової звітності.

Аудиторський процес складається з трьох основних етапів:

- планування;
- збір і аналіз інформації, необхідної для оцінки достовірності балансу;
- фінансової звітності, написання звіту (висновку).

Розроблено анкету (опитувальник) для аналізу основних положень облікової політики, тест вивчення системи внутрішнього контролю, програма аудиту та складено відомість неправильних проводок і незалежний аудиторський звіт. Розраховано економічний ефект, який показує сумарну економію всіх виробничих ресурсів, яку одержує виробництво в результаті запровадження науково-технічних заходів, що проявляється остаточно у збільшенні національного доходу.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження дають підставу зробити такі висновки. Завдяки податкам у держави є можливість накопичувати матеріально-фінансові ресурси, які необхідні для її функціонування: управління суспільними справами, вирішення різноманітних соціальних проблем, питань духовного і культурного життя, оборони країни.

Управління податковою сферою є складним процесом. Проаналізовано стан податкової системи в країні, оцінені та розроблені пропозиції з удосконалення організації обліку розрахунків з бюджетом за податком на доходи фізичних осіб, його нормативно-довідникове забезпечення, збір та накопичення первинної інформації, обробку облікової інформації, аналітичний та синтетичний облік, обґрунтовано підготовку та подання звітів за результатами обліку.

Потребують переглядів і певні обмеження, встановлення більш високих податків тільки на так звані товари не першої необхідності й розкоші, що збільшить надходження доходів до бюджету, а навіть невисокий рівень непрямого оподаткування товарів повсякденного попиту забезпечує державі сталі й значні доходи, бо сталим і значним у масштабах суспільства є таке споживання.

СТОВ «Василівське» діє згідно норм законодавства України, створено для виробництва продукції сільськогосподарського призначення, функціонує як суб'єкт господарювання на спрощеній системі оподаткування.

Для здійснення цих цілей були вирішені наступні завдання:

- розкрито сутність і зміст обліку розрахунків підприємств за податками й платежами (податком на прибуток, єдиним податком);
- досліджено особливості розрахунків з бюджетом;

- встановлено стан облікової політики підприємства по розрахунках з бюджетом та особливості податкової дисципліни при формуванні елементів податкової звітності за єдиним податком та податком на прибуток;

- досліджено методику та техніку державного податкового аудиту, змодельовані порушення розрахунків за податком на прибуток та податком на додану вартість підприємства, і в цілому по розрахунках з бюджетом.

В СТОВ «Василівське» бухгалтерський облік здійснюється на належному рівні, за змішаною системою ведення аналітичного та синтетичного обліку. Розрахунки з бюджетом відображають на рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами». Рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами» призначено для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства.

Проведений аналіз на досліджуваному підприємстві показує збільшення суми сплачених податків щороку. При цьому простроченої заборгованості з бюджетом господарство не має, хоча в процесі фінансово-господарської діяльності виникає кредиторська заборгованість вона знаходилася в рамках припустимих значень.

Досвід ведення обліку за автоматизованою обробкою облікових даних докорінно змінює умови і характер роботи облікового персоналу, постійно підвищуючи продуктивність і якість його праці, зумовлює потребу вдосконалення організаційної структури бухгалтерії та інших взаємопов'язаних структурних підрозділів підприємства, необхідно удосконалювати систему документування, документообороту, обліку та звітності у відповідності з розвитком світової економіки та інформаційних технологій.

Тому для підприємств, що функціонують в умовах ринку поглиблене дослідження, аналіз і управління кредиторською заборгованістю мають дуже велике значення для прийняття управлінських рішень та формулювання висновків про характер її змін. Історично непряма форма оподаткування з'явилася пізніше, ніж пряме оподаткування доходів підприємств і громадян, однак поступово перейшла в найбільш важливий канал поповнення доходів державного бюджету і фінансування державних витрат.

Розмежування прямих і непрямих податків відповідає певним критеріям.

1) По-перше, це наміри законодавця щодо перекладання податків. Залежно від завдань державної фінансової політики пріоритетними у певний час стають прямі (підтримка виробників, соціальна справедливість) чи непрямі податки (безумовне наповнення бюджету).

2) По-друге, об'єкт оподаткування. Державний устрій, економічна ситуація та інші фактори зумовлюють наявність або відсутність певних об'єктів оподаткування.

3) По-третє, спосіб визначення платоспроможності платника, зокрема прямий – на основі доходу та майна та непрямий – на основі витрат. Тому податки на доходи та майно віднесено до прямих, а на витрати, тобто на предмети споживання в широкому розумінні – до непрямих податків.

4) По-четверте, форма взаємовідносин між платниками та органами фіскальних служб. Кожна із цих форм оподаткування характеризується як перевагами, так і недоліками.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

1. Фисун А. В. Податковий аудит – процесуальні дії контролюючих органів // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції : «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю», 26 жовтня 2017 р. – Полтава : ПДАА, 2017. – С. 278-280.

2. Фисун А. В. Особливості аудиту розрахунків з бюджетом підприємства / А. В. Фисун, С. О. Кашуба // Економіка і підприємництво : організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу [Текст] : зб. наук. пр. / Вип. 18 Том 1. – Полтава, 2018. – С. 107-110.

3. Фисун А. В. Особливості аудиту розрахунків з оплати праці / А. В. Фисун, Т. О. Бурсова // Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції : «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю», 26 жовтня 2018 р. – Полтава : ПДАА, 2018. – С. 278-280.

АНОТАЦІЯ

Жуковська А. В. Методика й організація бухгалтерського обліку та аудит оподаткування прибутку. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття кваліфікації «Магістр з обліку і оподаткування». Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування». Спеціальність «Облік і оподаткування». – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

Робота присвячена дослідженню теоретичного та практичного аспектів методологій та організації обліку і аудиту розрахунків з бюджетом в діяльності підприємства.

У результаті дослідження узагальнено економічний зміст такого поняття як «податкова система», «податок на прибуток», «єдиний податок»; проведено оцінку сучасного стану нормативно-правового регулювання обліку розрахунків з бюджетом та оптимізації податкової системи; уточнено порядок формування та відображення у фінансовій та податковій звітності ролі податку на прибуток; запропоновані заходи щодо зменшення податку на прибуток для підприємств агропромислового виробництва; уточнено методику проведення податкового аудиту.

Ключові слова: єдиний податок, податок на прибуток, операційна діяльність, бухгалтерський облік, електронна звітність, податкова декларація, податковий аудит.

ANNATATION

Zhukovska A.V. Methodology of the accounting department and the audit of additional funds. – the Manuscript.

Diploma work for obtaining a higher education degree Master. Of educational and professional program «Accounting and taxation» in the specialty 071 «Accounting and taxation». - Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2018.

The work is associated with the theoretical and practical aspects of the methodologies and organizations and the audit of the budget in the budget of the company.

The study summarizes the economic content of such a concept as «tax system», «income tax», «single tax»; an estimation of the current state of normative legal regulation of calculation of calculations with the budget and optimization of the tax system; The procedure for the formation and presentation of the role of the profit tax in the financial and tax reporting is specified; proposed measures to reduce the income tax for agricultural enterprises; the method of conducting a tax audit is specified.

Keywords: single tax, income tax, operating activities, accounting, electronic accounting, tax return, tax audit.